Gazeta Krakowska.

Wychodzi codziennie oprócz niedziel świąt uroczystych w Drukarni Stanisława Gieszkowskiego

№ 270.

Kwartalnie kosztuje złotych szesnaście miesięcznie złotych sześć.

CZWARTEK 25 Listopada 1847 roku.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

Dzien	godzina	Bar. do 0° R. w miar. paryz.	Stop. ciepła podł. Reau.	Psychometr	Wiatr		Stan Atmosfery	Zjawiska napowietrzne i różne uwagi.
	6"	27 6''' 89	+ 0, 4	2 10	Wschodni	słaby	Pochmurno	Mgła
23	2	7, 42	+ 1, 6	2 33	,,	,,	,,	,,
	10	7. 98	+ 0, 4	2 10	,,	,,	,,	,,

Wiadomości krajowe.

— *Wiedeń* 18 *Listopada.* —

Zapowiedziany powrót J. C. Kr. Mości z N. P. i Arcyxiążętami, na d. 16 doznał spóźnienia z powodu słabości N. P. której jednak stan jest zaspakajającym i każe się spodziewać rychłego przywrócenia do zwyczajnego zdrowia.

Zapobiegając nadużyciom, jakie z dotychczasowego wydzierżawienia kolei żelaznych rządowych wynikały, Administracya krajowa postanowiła zaprowadzić w téj mierze stosowne zmiany, o czém dyrekcyą jeneralną kolei żelaznych rządowych zawiadomiła.

Baron Pillersdorf, prezes komissyi nadwornéj nauk przygotował dla uniwersytetów monarchii austryackiéj nową epokę zaprowadzeniem docentów, którzy swoim wykładaniem sposobiąc się na professorów akademickich, z czasem uczynią zbytecznemi wszelkie konkursa na wakujące katedry uniwersyteckie.

— *Hermannstadt* 22 *Października.* —

Na wczorajszém posiedzeniu sejmu siedmiogrodzkiego, królewskie Gubernium odczytało reskrypt cesarski naganiający postępowanie tegoż sejmu względnie języka węgierskiego i innych przedmiotów, upominając, aby na przyszłość stosowano się do przepisów królewskich i oczekiwano zawsze najwyższego potwierdzenia uchwalonych postanowień.

— *Preszburg* 17 *Listopada.* —

Na wczorajszém posiedzeniu sejmu węgierskiego uczyniono wniosek, aby dla uwiecznienia wdzięcznéj pamięci narodu węgierskiego dla zmarłego Palatyna Arcyxięcia Józefa zaprowadzić dobroczynny zakład pod jego imieniem, który bez wątpienia ostatecznie zatwierdzonym zostanie.— Następnie przystąpiono do przedmiotu cenzuralnego w ten sposób, aby ze względu na niedokładność téj instytucyi co do miejscowości dozwoloném było wszystkim dziennikom ogłaszać obrady sejmowe; ile że osobna gazeta w téj mierze nie byłaby dostatecznym dla rządu organem. Rozstrzygnienie téj kwestyi na najbliższych nastąpi posiedzeniach.

Wiadomości zagraniczne.

— *Warszawa* 20 *Listopada.* —

Rada Administracyjna, na posiedzeniu swojém dnia 31 października (12 listopada) r. b. mianowała szefa wydziału w biórze kontroli i rachunkowości Komisyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych, refendarza stanu. Walentego Solnickiego, pełniącym obowiązki naczelnego kontrolera w tejże Komisyi Rządowej, oraz referenta w biórze kontroli i rachunkowości, Józefa Święckiego pełniącym obowiązki naczelnika sekcyi w témże biórze.

Bank Polski podaje do publicznej wiadomości, iż w wykonaniu instrukcyi z dnia 30 grudnia (11 stycznia) 1837|8 i 2 (14 października) 1845 r. przepisujących sposób i termina losowania Certyfikatów lit. B. w zamian za złożone w Komisji Umorzenia Długu Krajowego Obligacye Cząstkowe z pożyczki 150 milionowéj wystawionych, odbędzie się w Banku Polskim dnia 13|25 b. m i dni następnych, zaczynając od godziny 10 zrana, w obec Komisyi Umorzenia Długu Krajowego i Delegowanych od Komisyi Rządowej Przychodów i Skarbu włożenie do kół kartek z numerami do Certyfikatów lit. B. należących: samo zaś tychże Certyfikatów losowanie podług numerów kontrolli na dole po lewéj stronie każdego Certyfikatu zamieszczonych, nastąpi dnia 17 (29) t. m. —Prezes Radca Tajny (podp.) *I. Tymowski*,— Naczelnik Kancelaryi Banku Polskiego (podp.) *Łubkowski*

O Cholerze dla nielekarzy.

Ułożone przez Radę Lékarską Królestwa Polskiego i zatwierdzone przez Centralny Komitet zapobiegającey Cholerze.

W niektórych miejscach Cesarstwa znowu

się zjawiła choroba znana pod nazwiskiem cholery, która nawiedzała nas już w roku 1831 i 1837. Nie jest ona teraz tak straszna jak była lat poprzednich, mamy bowiem sposoby jak się od niéj ochronić i jak się léczyć. — Rząd opiekuńczy, nie szczędząc ani trudów ani kosztu, przedsięwziął wszelkie ku temu środki. Z jego to woli wydano niniejsze przepisy, podług których należy postępować tam gdzie nie ma lekarzy. — „Głównemi zjawiskami cholery są: womity razem z biegunką, oziębienia ciała, kurcze posiniałych rąk i nóg, oddech zimny, zatrzymanie uryny.„ — Z jednego miejsca na drugie przenosi ona się przez powietrze; dla tego też w czasie jéj panowania prawie wszyscy mieszkańcy doznają mniéj więcéj jéj wpływu, lecz rzeczywiście zapadają na nią tylko niewstrzemięźliwi w używaniu pokarmów, nałogowi pijacy i mało o swoje zdrowie dbający. — Z tego powodu, jak skoro się cholera u nas zjawi, zachować należy następujące przestrogi:

1) Przedewszystkiém miéć nieograniczoną ufność w dobroci i miłosierdziu Boga, który, zsyłając nawet nieszczęścia na ludzi, ma zawsze dobro ich na celu, i bez którego woli ani włos z głowy człowieka nie spadnie. — 2) Unikać wszelkich zbytków, a szczególnie w pokarmach i napojach opajających, jakiemi są; piwo i wódka; obżarci bowiem i pijacy najczęściéj na cholerę zapadają. — 3) Wystrzegać się ile możności pokarmów niezdrowych, jakiemi są: mięso ze zwierząt chorych, zbyt tłuste wędliny, nadpsute kiełbasy, kwaśne mleko, ogórki, owoce, surowa kapusta, surowa rzepa, nadpsute kartofle, grzyby, chléb z mąki stęchłéj, źle wypieczony, z zakalcem albo jeszcze gorący. — 4) Używać za napój czystéj, świeżéj, lecz nie zbyt zimnéj wody. Wódka wtedy tylko nie szkodzi, gdy się ją pije bardzo umiarkowanie. Najlepsza jest wódka nalana na piołun, tysiącznik lub korzeń tataraku. — 5) Unikać przeciągu powietrza, nie pić wody zimnéj podczas rozgrzania się, zwłaszcza gdy ciało jest spocone; w czasie wilgoci i zimna odziewać się cieplej niż zwyczajnie, trzymać szczególniéj ciepło brzuch po zamoczeniu nóg natychmiast zmieniać obuwie i nie sypiać pod gołem niebem, osobliwie na ziemi wilgotnéj. Przeziębiwszy się, trzeba się starać o wzburzenie potów, do czego posłuży herbata z arakiem, lub kieliszek wódki, a następnie napój jaki gorący, jak np. ziołki miętowe lipowe, i t. p. — 6) Zachować jak największą czystość tak w odzieży jako też w mieszkaniach, które to ostatnie, im więcéj brudów, śmieci, gnoju i wilgoci w sobie mieszczą, tém bardziéj usposabiają do cholery. 7) Nie używać środków jakoby niedopuszających cholery, a w szczególności unikać lekarstw mocno przepuszczających i puszczania krwi. — 8) Zaopatrzyć się w domu, ile możności, w środki do ratowania chorujących na cholerę koniecznie potrzebne, jakiemi w szczególności są: *zwyczajna sól kuchenna, gorczyca, chrzan* albo *rzodkiew czarna*; *niewielka ilość olejku skalnego białego*; *mięta, szałwia* i t. p., co mieć można; *wódka nalana na pieprz lub gorczycę.* Zamożniejsi mogą zrobić zapas lekarstw podług wykazu na końcu znajdującego się. — Nadto, powinien każdy czuwać nad sobą i nad swemi domownikami, pamiętając o tém, że cholera prawie zawsze rozpoczyna się burczeniem w brzuchu i biegunką wodnistą, których lekceważenie pociąga za sobą inne zjawisko téj choroby. Dla tego też, jak skoro kto dostanie biegunki wodnistéj, powinien pozostać w domu, natrzeć sobie brzuch, jeśli można wódką ciepłą nalaną na gorczycę, obwiązać go pasem sukiennym, napić się ciepłych ziołek z mięty lub szałwii, położyć się do łóżka i dobrze się okryć. Jeżeli jest pod ręką olejek skalny biały, można go zażyć w ilości ośm kropel w kieliszku wódki a potém pić gorące ziółka. Za pokarm nie należy wtedy używać nic więcéj oprócz klejku z kaszy jęczmiennéj, choćby się jeść chciało. — Jeszcze lepiéj przy pierwszém okazaniu się biegunki cholerycznéj zażyć kropli, które w tym celu polecono mieć przyrządzone w każdéj aptece pod nazwaniem *kropli od biegunki cholerycznéj* (*) i które mogą być każdemu wydawane z aptek bez recepty. Kropli tych, skłóciwszy je mocno, bierze się łyżka stołowa. Jeśli po upływie trzech godzin biegunka nie ustaje zażywa się druga łyżka, a gdy i to nie pomaga, bierze się znowu po trzech godzinach trzecia łyżka. Po każdém zażyciu kropli należy popijać ciepły nalew z mięty lub szałwii, brzuch zaś rozcierać i ogrzewać jak wyżéj powiedziano. — Gdy pomimo tego pokażą się: ziębnienie i kurcze rąk i nóg, wówczas należy rozcierać ciało, a szczególniéj ręce, nogi i grzbiet. — Rozcieranie to wykonywać powinno przynajmniéj dwóch ludzi, dłonią szybko po skorze posuwaną, lub kawałkiem sukna grubego. (*D. n.*)

— Od granic Szwajcarskich. —

Na posiedzeniu związkowém d. 15 listop. postanowiono wysłać kommissyą do Freiburga dla naocznego przekonania się o obecnym stanie rzeczy w celu następnego zarządzenia stosownych środków do zreformowania kantonu.

Po kapitulacyi Freiburga armia związkowa, zostawiwszy dostateczną siłę w mieście i kantonie zwróciła się ku Lucernie, i najdaléj d. 18 listopada 5 dywizyi, około 60,000 wojska wynoszących miały rozpocząć działacia wojenne otaczając cały kanton ze wszech stron. W téj chwili wojsko związkowe wynosi 94,000 ludzi z 280 działami; utrzymanie codzienne

(*) Rp Tincturae Valeriannae aethereae drach. semis.
Laudani liquidi Sydenh.
Olei Petrae albi *aa.* gutt XXIV.
Aquae Menthae piperitae unciam unam et dimidiam.
Misce.

kosztuje 150 000 franków szwajcarskich.

Prócz już wiadoméj 3 milionowéj pożyczki rząd związkowy zaciągnął dwie jeszcze inne w Frankforcie n. M. i w Augsburgu.

Dnia 16 listop. wielka rada Lucerny zebrała się na nadzwyczajne posiedzenie, jak się zdaje celem naradzenia się, co po upadku Freiburga czynić wypada.

Naczelny wódz wojska kantonów odszczepionych Salis-Soglio zkoncentrował swoje siły, do 15,000 wojska około Lucerny, gdzie już teraz największy panuje niedostatek żywności.

Wojsko związkowe zająwszy Freiburg i jego kanton, poniszczyło najprzód wszelką własność jezuicką a w niezburzonych rozgościło się gmachach, gdzie ważne porobiono odkrycia. Ustanowiony tymczasowy rząd z obywateli liberalnych zajmuje się rozłożeniem kontrybucyi na zwolenników jezuickich, których własność nieruchoma również na pokrycie kosztów wojny przeznaczoną będzie. Rozbrojeniem kantonu zajmuje się 10,000 wojska związkowego; politycznym więźniom wolność przywrócono.

— *Paryż* 16 *Listopada.* —

Hrabina Bresson przybyła wczoraj do Paryża towarzysząc zwłokom swego małżonka. Król i familia królewska kazali oświadczyć adwokatowi Bresson, bratu posła, żal swój z powodu śmierci jego brata.

Ponieważ stronnictwo reformistów coraz śmieléj występuje wyprawiając bankiety w wielu głównych miastach Francyi, ministrowie przeto mieli się naradzac względem środków do udaremnienia usiłowań zwolenników stronnictwa tego i jak słychać, na to się zgodzili, aby na przyszłych posiedzeniach izb żadnych nie czynić koncessyi na korzyść reformy wyborów.

Journal des Debats donosi dziś o kapitulacyi Freiburga dodając że Salis-Soglio miał wtargnąć do Argowii i że tam opanował ważne stanowisko pod Zofingen.

Dowiadujemy się, że rząd ma zamiar zaprowadzić szkołę agronomiczną w Algieryi, dokąd uczniowie wszystkich szkół agronomicznych francuzkich po kolei na trzechletni kurs praktyczny udawać się będą.

Onegdaj umarł w Paryżu były tłomacz Napoleona Suleiman, podczas wyprawy egipskiéj.

Zwolennicy kantonów odszczepionych ułożyli między sobą składkę i zebrali dotąd 1108 franków; które jednak trudniéj będzie przesełać niżeli zbierać, kantony te bowiem tak są otoczone wojskiem związkowém, że wszelka komunikacya jest prawie niepodobną.

Nadeszła tu dziś wiadomość że jenerał Manuel de la Concha nie mogąc nic dokazac przeciw karlistom katalońskim, został mianowany posłem hiszpańskim przy rządzie francuzkim.

— *Londyn* 17 *Listopada.* —

Lord John Russell przyjmował onegdaj deputacyą od kupców i właścicieli plantacyi zachodnio-indyjskich przysłaną z przedstawieniem, że stan kolonii zamorskich jest obecnie tak okropny, że tylko rząd może je ocalić od zupełnego upadku.

Wśród wszystkich nędzy i zbrodni ciążących na Irlandyi, agitacya polityczna trwa bez przerwy w tym nieszczęśliwym kraju. Na giełdzie zbożowéj w Dublinie John O'Conell chce zająć władzę i znaczenie swego ojca, nic nie można pomyśleć obrzydliwszego i nieznośniejszego jak sceny, jakie ten człowiek wyprawia. Śmierć sama nie położyła końca wymaganiom O'Conella. Ułożono składkę dla wzniesienia pomnika na cześć agitatora. Zebrano około 300 funtów szterlin, by jednak tę summę powiększyć, w dniu 14 listopada we wszystkich kościołach katolickich Irlandyi urządzoną będzie składka. Podobne składki urządzają w czasie, gdy głód szerzy się w większéj części kraju, a ten jałmużny prosi od całéj Europy.

Wiadomém jest już dzisiaj, że upoważnienie dane bankowi londyńskiemu do przekroczenia w dyskontowaniu granic prawem z 1844 naznaczonych, udzieloném zostało przez rząd na usilne domaganie się najpierwszych domów i bankierów londyńskich. Bez wątpienia środek ten miał nader szczęśliwy skutek; najprzód bowiem zniósł postrach, powtóre bank od wszystkich zarzutów uwolnił. Ale każdy przyzna, że ministrowie nie myślą odstąpić od zasad prawa z 1844 roku i pierwsza walka w izbie niższéj stoczoną będzie nad jakim projektem temu prawu przeciwnym. Może być że walka odroczoną zostanie, jeżeli zażądają, by wprzód parlamentarne śledztwo co do tego prawa miało miejsce; w każdym razie jednak nie obejdzie się bez wielkiéj i stanowczéj demonstracyi przeciw temu prawu; nie ma pewności wszakże, by gabinet w połączeniu nawet z sir Robertem Peel mógł stawić czoło skutecznie w téj kwestyi, która nie przypuszcza żadnych ustąpień i ściśle jest połączoną z istnieniem rządu.

Co do Irlandyi co raz bardziéj przekonywamy się, że stan tego kraju czyni niepodobném użycie wszystkich nowych prób prawodawczych. Wigowie teraz muszą przyjść do uznania swej krzyczącéj niekonsekwencyi oraz stronniczego dążenia, gdy sir Roberta Peel oddalili od rządu przy rozprawach nad bilem przymusowym z 1845 i nie pozwolili na przeprowadzenie bilu broni. W przeciągu ośmnastu miesięcy zbrodnie zbrojne tak się powiększyły w Irlandyi, iż stan ten gdzieindziéj niezawodnie możnaby nazwać anarchią; wszystkie stronnictwa jak najmocniéj domagają się wystąpienia rządu, dla obrony życia i własności przeciw hordom rabusiów. Ale na to każdy odpowiada, że wigowie, że ludzie właśnie ster rządu w rękach trzymający a tém samém odpowiedzialni za ten stan, głownie opierali się nadaniu rządowi władzy koniecznéj do ukrócenia bezprawiów. Tak exystencyę społeczeństwa irlandzkiego poświęcono konsekwen-

cyi stronniczéj i większemu rozwolnieniu prawa, które nie obejmuje żadnych środków zaradczych dla tego stanu bezrządu. Uznano za rzecz konieczną ogłosić zawieszenie aktu *habeas corpus* i rozciągnienie prawa wojny. Uczciwa część społeczeństwa irlandzkiego z wdziecznością przyjmie to postanowienie. Ale zbadawszy lepiéj stan rzeczy, przekonać się musiemy, że podobne postanowienie musi mieć potwierdzenie parlamentu i że w Anglii, jakkolwiek często mówią o prawie wojny, jednak nie ogłaszają go, bo podobny stan jest przeciwnym ustawie zasadniczéj. Co do udzielenia pieniędzy publicznych dla Irlandyi, trudno będzie je uzyskać, z wyjątkiem pewnych forszusów dla zachęcenia rolnictwa. W takich okolicznościach być bardzo może, iż lord John Russel nie ma dość władzy, by parlamentowi przedstawić jaki głęboko i dobrze pomyślany plan dla usunięcia tego stanu. Spuszcza się na to co nazywa niezwyciężoną energią ludu angielskiego daleko więcej jak na własną swoją energię; jego energia ogranicza się na biernéj odwadze stania niewzruszenie wśród klęsk, przeciw którym nie umie znaleźć lekarstwa. Ale na pierwszego ministra Anglii innych żywiołów potrzeba. Lord John Russel tak małym się pokazał, że w téj chwili niżéj musi być cenionym jak wielu z jego własnych kolegów.

—*Konstantynopol 29 Października.*—

Jeńcy albańscy przybywają do Konstantynopola. Liczba ich bardzo znaczna. Naczelników wielu przytrzymano. Nie wiadomo jeszcze czy Dżulaka jest pomiędzy niemi. Kilku powstańców uciekło do Grecyi; zdaje się, iż rząd grecki ma zamiar dać im mieszkania wewnątrz kraju, jak to rząd turecki zrobił dla Grivasa i Griziotisa; sprawy albańskie zostały ukończonemi; spokojność jest tam przywrócona jak w Kurdystanie. Sądzą, że z naczelnikami albańskiemi obchodzić się będą równie łagodnie jak z naczelnikami Kurdystanu.

Sułtana Abdul Medżid nakłaniali ministrowie i wielcy dygnitarze, by przybrał przydomek *Gazi* (zwycięzki zdobywca) ale sułtan niechciał tego zrobić i zaledwie przystał na noszenie medalu bitego na pamiątkę wyprawy do Kurdystanu.

PRZYJECHALI DO KRAKOWA.

Od dnia 23 do dnia 24 Listopada.

Zurakowska Dominika ob.. Wojtarski Józef ob., Zaręba Stanisław, Gruszczyński Franciszek, Piotrowski Antoni, z Galicyi; -- Zakrzewski Stanisław ob., Męcińska Gabryella hr., Gumoliński Jacek, z Polski,--Wolski Franciszek z Pruss.

Wyjechali z Krakowa.

Stadnicki Leon ob., Bronikowska Józefa ob., Sidorowicz Karol, do Galicyi;-- Potopowicz Ludwik ob., do Polski;--Lanckoroński Stanisław hr., Lanckorońska Marya, Lenkiewicz Ignacy, Tietze Wilhelm, do Pruss.

Doniesienie Urzędowe.

CENY ZBOŻA

Na targowicy publicznéj w Kleparzu w 3ch gatunkach praktykowane.

Dnia 22 i 23 Listopada 1847 roku	1. Gatunek				2. Gatunek				3. Gatunek			
	od		do		od		do		od		do	
	z.	g.	z.	g.	z.	g.	z.	g.	z.	g.	z.	g.
Krz. Pszenicy.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
,, ,, nowéj...	—	—	48	—	—	—	40	6	—	—	38	-
,, Żyta star.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
,, ,, nowe.	—	—	34	—	-	—	30	—	—	—	—	—
,, Jęczmi. st.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
,, ,, nowe.	-	—	30	—	—	—	28	-	—	—	25	—
,, Owsa star.	—	—	—	—	—	—	—	-	—	—	—	—
,, ,, nowe.	—	—	15	—	—	—	14	—	—	—	13	—
,, Grochu..	—	—	44	—	—	—	41	—	—		—	—
,, Jagieł...	—	—	61	15	—	--	59	—	—	-	--	--
,, Rzepak zi.	—	—	42	—	—	—	—	—	—	—	—	—
,, Ziemn. no.	—	—	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—
,, Koniczyny	—	—	108	—	—	—	100	—	—	—	—	—

Centnar siana od zł. 3 gr. 12 do zł. 2 gr. 21. Centnar słomy od zł. 3 gr. 28 do zł. 2 gr. 26

Spirytusu garniec z opłotą zł. 10 gr. —

Okowity ,, ,, od zł.— gr.—do zł. 8 gr. 18

Drożdży wanienka od złp. 10 do złp. 15

Jaj kurzych kopa złp. 4 gr. —

Sporządzono w C. K. Biórze Kommissaryatu Targowego. Kraków dnia 23 Listopada 1847 r.

C. K. Kommissarz Targowy.

W. Dobrzański.

Doniesienia prywatne.